Thucydidis
Suethice vertendi periculum,

quod,

Consentiente Ampl. Philos. Ordine Lundensi,

Præside

CAROLO AUG. HAGBERG,

Professore Norbergiano Reg. et Ord.

pro laurea

p. p.

HOLGER AND. WITT,

Blekingus.

In academia Carolina die XVIII Junii MDCCCXLI.

P. II.

LUNDÆ,
typis excudit Carolus Fr. Berling,
Universitatis typographus.
MDCCCXLI.

per i flera städer (förut funnos fädernestyrelser med bestämda heders-företräden) äfven tillrustade Hellas en sjömakt, och man började allt mer lägga sig på sjöfart. Corinthierna sägas hafva varit de förste, som, närmast i likhet med nuvarande sätt, lagt hand vid skeppsbyggeriet, äfvensom i Corinth de första treroddareskepp i Hellas blifvit byggda. Äfvenledes befinnes det, att Aminocles skeppbyggare från Corinth, byggt fyra skepp åt Samierne. Men det är nu omkring trehundrade år till närvarande krigs slut, sedan Aminocles kom till Samierne. Det äldsta sjöslag om hvilket vi något vete, var emellan Corinthierna och Corcyræerne. Och det är ifrån detta sjöslag till samma tid på sin höjd 260 år. Ty Corinthierna, hvilkas stad är anlagd på ett näs, hafva der städse haft en handelsplats, i det Hellenerna fordom, så väl inom som utom Peloponnesus, mer till lands än till sjös, hade gemenskap med hvarandra genom deras område. De voro väldiga genom egodelar, som det af de gamle skalderna bevittnas, ty de kalla deras stad den rika.. Men sedan Hellenerne fått skepp och blifvit sjövanare, så förstörde de sjöröfveriet; och drifvande handel både till lands och sjös, gjorde de sin stad ännu mäktigare genom inflytande rikedomar. Sednare hade Jonerna en talrik sjömakt, under det Cyrus Persernes första konung och hans son Cambyses regerade; och i kriget med Cyrus herrskade de till en tid öfver hafvet utmed deras kust. Äfven Polycrates Samos' sjelfherrskare i Cambyses tid, hade en väldig sjömakt, och gjorde andra öar sig underdåniga, samt intog också Rhenea som han helgade åt Apollo Deliern. Men Phocaeerna, som anlagt Massalia, öfvervunno Carthagerna i ett sjöslag.

XIV.

Desse voro de väldigaste i sjöväsendet. Men äfven desse, ehuru de uppkommo många mansåldrar efter det Trojanska kriget, hade blott få treroddareskepp, och voro ännu som fordom försedde med femtioroddar-fartyger och långa farkoster. Men kort före det Mediska kriget och Darii död, som blifvit Persernas konung efter Cambyses, egde sjelfherr-

skarena på Sicilien, äfvensom Corcyræerna, treroddareskepp i myckenhet. Dessa voro näst före Xerxes härtåg de förnämligaste sjömakter i Hellas. Ty Ægineterna och Athenarna och möjligen några andra, hade smärre flottor, mestadelen bestående af femtioroddareskepp. Men sent omsider fingo de en sjömakt, då Themistocles öfvertalade Athenarne, som voro i krig med Ægineterne och dessutom väntade barbarerna, att bygga skepp, med hvilka de äfven gåfvo sjöslag; men dessa fartyg voro ännu ej hel och hållna försedda med däck.

XV.

Så var Hellenernas sjöväsende, så i äldre som sednare tider, beskaffadt. Likväl förvärfvade sig de, som lade sig vinn om detsamma, icke ringa makt, så igenom inkomst af egodelar, som genom herravälde öfver andra. Ty de lade till och eröfrade öarne; och detta gjorde isynnerhet de som ej hade tillräckligt uppehälle af sitt eget land. Men till lands uppstod intet krig hvarigenom utvidgad makt förvärfvades. Alla som uppkommo fördes endast af grannarne sinsemellan. Och på utländska härfärder, långt ifrån sitt eget land, drogo icke Hellenerna för att underkufva andra. Ty ännu icke hade lydstäder sällat sig till de större; icke heller gjorde de på jemnlik fot gemensamma härfärder, utan grannarne stridde mera inbördes och hvarför sig. Det var isynnerhet i det fordna kriget emellan Chalcidæer och Eretrier som de öfrige Hellenerne ställde sig som bundsförvandter på endera sidan.

XVI.

Men åtskilliga hinder mötte de ena och de andra i deras tillvext; så drogo emot Jonerna, som redan gått mäkta framåt i välmåga, Cyrus och det Persiska konungadömet i härfärd, sedan de betvungit Croesus och allt det land, som ligger emellan floden Halys och hafvet, och underkufvade städerna på fasta landet; likasom Darius sednare, mäktig genom den Phoeniciska sjömakten, äfven underkufvade öarne.

XVII.

Men sjelfherrskarena, så många som voro i de Helleniska städerne, sågo endast på sitt eget bästa, och styrde mestadelen sina städer för att förherrliga sin person och sitt hus, i så god ro de kunde. Men af dem blef intet märkeligt företag utfördt, utom möjligen hvad hvar och en särskildt företog emot sina grannar. Ty blott de Sicilianska sjelfherrskarne bragte sig upp till stort välde. Så blef Hellas från alla sidor en lång tid återhållet, så att det hvarken gemensamt kunde utföra någon herrlig bragd, eller i de enskilda städerna våga något.

XVIII.

Sedan Athenarnes sjelfherrskare, och äfven de flesta och sista i det öfriga Hellas, som i forntiden till det mesta styrdes af envåldsherrar, blifvit, utom dem på Sicilien, af Lacedæmonierna störtade (ty Lacedæmon, som, efter sina nuvarande inbyggares Dorernas bosättning, varit, så långt i tiden vår kunskap sträcker sig, oroadt af uppror, har likväl från urminnes haft en god författning och städse varit fritt från envåldsherrar, varandes det nu omkring fyra hundrade år eller något mera, till närvarande krigs slut, som Lacedæmonierna ega samma författning, hvarigenom de äfven kommit till välde och inrättat andra städer efter sin) sedan, säger jag, detta envåldsherrskapernas störtande i Hellas egt rum, inträffade ej många år sednare slaget vid Marathon emellan Meder och Athenare. Tio år efter detsamma, drog ännu en gång barbaren med den väldiga härnaden emot Hellas för att kufva det. I denna så stora öfverhängande fara, ställde sig Lacedæmonierne, såsom de mäktigaste, i spetsen för Hellenernes förenade stridskrafter, och Athenarne, som vid Medernas anfall beslutit sig att lemna sin stad, bröto opp med gods och bohag, stego om bord och blefvo sjömän. Men sedan de samfäldt fördrifvit barbaren, åtskilde sig ej långt sednare alla, antingen till Athenarne eller till Lacedæmonierne, så väl de Hellener som affallit från Perserkonungen, som de hvilka hjelpt till att fördrifva honom. Ty dessa

båda makter syntes vara de ansenligaste, den ena var stark till lands, den andre till sjös. Och ännu en kort tid bestod deras vapensämja. Men snart söndrade sig Lacedæmonier och Athenare, och krigade med hjelp af sina bundsförvandter emot hvarandra; och om några af de öfriga Hellenerne blefvo osams, slöto de sig mest till en af dessa två. Så hade de, ända från Mediska kriget till det närvarande, än i sämja, än i fejd mot hvarannan eller mot egna affälliga bundsförvandter, städse rustat sig till detta krig, och blefvo så erfarnare i det de gingo i lära hos farorna.

XIX.

Utan att göra dem skattskyldiga, styrde Lacedæmonierne sina bundsförvandter, farande endast efter att dessa, såsom det bäst anstod Lacedæmon, styrdes under fåvälde. Athenarne deremot, behandlade sina förbundsstäder som undersåter, sedan de med tiden borttagit deras skepp, utom Chiernas och Lesbiernas, och lagt på alla skatt att inbetala. Och till detta kriget, var deras särskilda tillrustning starkare, än hvad den var, då de ännu under orubbadt vapenförbund, stodo i sin kraftigaste blomstring.

XX.

Sådana har jag funnit sakerna vara beskaffade, varande det svårt att sätta tro, till hvarje, hvart efter annat följande bevis. Ty menniskorna emottaga af hvarandra sägner om fordna händelser, äfven om dessa äro dem inhemska, utan all urskillning lika. Så tror mängden af Athenarne, att Hipparchus blifvit som envåldsherre mördad af Harmodius och Aristogiton, och veta icke att Hippias såsom den äldste af Pisistrati söner herrskade, och att Hipparchus och Thessalus voro hans bröder. Men Harmodius och Aristogiton, som på utsatt dag och stund drogo misstanka att något genom deras sammansvurne blifvit förrådt åt Hippias, vågade sig icke på honom såsom förut underrättad; men som de likväl ville innan de grepos något vedervåga, så öfverföllo de Hipparchus, som vid det så kallade Leocorium ordnade ett festligt Panathenæiskt tåg, och mördade honom. Och äfven om mycket annat, som ännu är till och icke är af ti-

den utplånadt, hafva ock de öfrige Hellenerne oriktiga begrepp. Såsom att de Lacedæmoniske Konungarne hafva icke blott en utan två röster, och att de skola hafva en Pitanatisk lifvakt, som likväl aldrig i verlden funnits. Så sorglös är hos mängden forskningen efter sanning. Den vänder sig helst efter hvad som ligger närmast till hands.

XXI.

Dock torde man icke taga vilse, om man på redan sagda grunder, anser hvad jag anfört hafva varit sådant, som jag det beskrifvit, och icke sätter större lit till hvad skalder, som utmåla sina dikter, hafva sjungit, eller hvad sagoskrifvare, mera för att locka örat, än följa sanning, hafva hopsatt, varandes slikt ogrundadt, och till det mesta genom tidens längd i orimliga sägner öfvergånget: utan fastmera antager mina forskningar, ledda ur de klaraste bevis, såsom i betraktande med den fjerran tiden, görande tillfyllest. Och detta krig, ehuru menniskorna städse anse ett närvarande, i hvilket de sjelfve kämpa, för det vigtigaste, men då kampen upphört, mera beundra hvad fordom var, skall likväl för dem som döma efter sjelfva handlingarna, befinnas vara väldigare än något förut.

XXII.

Men hvad en och hvar i tal yttrat, antingen då man var i begrepp att börja kriget, eller redan höll på med detsamma, har varit svårt att ordagrannt draga till minnes, så väl för mig som öronvittne, som för dem, hvilka från andra håll om sådant bringat mig tidender. Dock är så af mig sagdt, som det syntes mig att hvar och en för tillfället synnerligen borde hafva talat, i det jag så nära som möjligt fasthållit hufvudmeningen af det sannfärdeligt sagda. Men hvad som verkeligen händt och skett i kriget, det har jag ej aktat för godt att spörja af hvem som helst, eller som det hugfallit mig beskrifva, utan har jag anfört, antingen hvad jag sjelf varit med om, eller hvad jag af andra förnummit, pröfvande skarpt, så vidt som möjligt, både ett och annat. Men svårt var det att

utleta, emedan de, som här och der voro närvarande, ej om samma sak berättade detsamma, utan allt efter som minne eller välvilja för endera parten tog öfverhanden. Möjligen skall frånvaron af dikt i min berättelse mindre fägna öronen: men mig är tillfyllest, att de som betrakta det tillförlitliga i förflutna och det lärorika för tillkommande händelser, de der efter menskliga sakernas lopp, en gång återkomma, de samma eller i det närmaste lika, finna mitt arbete gagneligt. Mitt verk vill heldre vara en egendom för alla tider, än en vitterlek att för ögonblicket afhöra.

XXIII.

Men af fordna företag var det Mediska kriget det vigtigaste, och likväl feck det ett skyndsamt afgörande i två slagtningar till sjös och till lands. Men detta kriget har dragit långt ut, och Hellas har under detsamma rönt olyckor, större än någonsin på lika tidrymd. Ty hvarken hafva förut så många städer blifvit tagna och ödelagda, dels af Barbarerna, dels af Hellenerna sjelfva krigande mot hvarandra (några hafva ock efter intagandet ombytt innevånare) ej heller hafva någonsin så många menniskor blifvit landsflyktiga, eller så mycken blodsutgjutelse varit, dels i sjelfva kriget, dels uti inre oroligheter. Och hvad förut endast af hörsagor varit kändt, men föga i verkligheten bekräftadt, bar nu syn för sagen, såsom jordbäfningar, de der drabbade större delen af jorden och det häftigt, samt solförmörkelser, som nu oftare än man fordom vetat att omtala, inträffade. På några orter uppkom sträng torka och derutaf hungersnöd, samt ändtligen, och detta var icke den minsta plågan, den pestartade sjukdomen, som röck bort en stor del folk. Allt detta kom i följe med kriget. Athenarne och Peleponnesierna började detsamma efter brytandet af den trettioåra vapenhvila, hvilken de ingått efter Euboeas intagande. Men hvarföre de bröto med hvarandra, orsakerna först och främst och tvistepunkterna, har jag uppttecknat, på det ingen en gång må behöfva spörja, hvi ett så väldigt krig utbrustit bland Hellenerna. Den egenteliga orsaken, om hvilken likväl föga tal varit, anser jag hafva varit Athenarnes förökade makt, som väckte fruktan hos Lacedæmonierna, och

tvang till krig. Men de uppenbart angifna anledningarna, hvarföre de bröto fördraget och drogo i krig, voro å ömse sidor följande.

Concio Corcyræorum Cap. XXXII—XXXVI.

XXXII.

Det är billigt, Athenare, att när de, som hvarken genom någon stor välgerning eller bundsförvandskap gjort sig förtjente af tacksamhet, komma, såsom vi nu, och begära hjelp af andra, de först och fremst ådagalägga, att hvad de begära för dessa är nyttigt, hvarom icke, åtminstone ej skadligt, samt ytterligare, att deras tacksamhet skall blifva orubbelig. Kunna de icke framställa något af allt detta ovedersägligt, så må de icke tycka illa vara om de misslyckas. Nu hafva Corcyræerna hitsändt oss med anhållan om vapenförbund, i förlitan på att kunna erbjuda er en dylik säkerhet. Det har så träffat sig, att samma vårt förfarande, gör, i afseende på Er, vår begäran mindre skälig och tillika vår ställning för det närvarande mera vådlig. Ty vi, som före detta aldrig frivilligt biträdt något förbund, komma nu och begära ett sådant af andra, varande vi derutöfver i närvarande krig med Corinthierne svåra blottställde. Och så har vår förmenta försigtighet, att ej efter andras godtfinnande våga oss i fremmande vapenförbund, fått utseende af villrådighet och vanmakt. Väl hafve vi i den förefallna drabbningen ensamme tillbakaslagit Corinthierna. Men när de nu draga ut emot oss med en större till rustning både från Peloponnesus och det öfriga Hellas, och vi se oss ur stånd att blott med egna krafter rå *med* dem, och faran tillika är stor om vi skulle duka under, så äro vi nödgade att begära hjelp, så väl af er som af hvilken annan som helst. Men ursäktas må, om vi, som ej af illfundighet men af förvilladt omdöme fordom hållit oss overksamma, nu våga göra motsattsen.

XXXIII.

Men den tillfällighet att vi behöfva eder hjelp, skall, om J villfaren vår begäran, i flere fall blifva er gagnelig. Först och fremst emedan

J gifven bistånd åt dem som lidit orätt, men ej förorättat andra; vidare förvärfven J eder en oförgänglig tacksamhet genom att skydda dem, som löpa fara att förlora sitt dyrbaraste. Äfven hafva vi en sjömakt, som näst eder är den förnämligaste i Hellas. Betänken, hvilken lycka kan vara sällspordare, eller mera grämande för fienden, än att en makt, hvilken J med mycket penningar och gunst skullen hafva velat vedergälla, om den slöte sig till er egen, nu kommer opåkallad och erbjuder sig sjelf utan er fara eller kostnad? och som dessutom medförer inför menigheten ära, af edra skyddlingar tacksamhet, och åt eder sjelfva makt? Allt fördelar, som i all tid blifvit få på en gång beskärda. Och få äro äfven de, som begära förbund och så tillskynda dem hvilka de anropa om hjelp ej mindre säkerhet och heder än de sjelfva undfå. Men skulle någon bland eder tro, att det krig i hvilket vi skulle vara eder nyttige, aldrig skall uppkomma, så far han vill, och märker ej, att Lacedæmonierne af fruktan för er grunda på krig, och att Corinthierna som hos dem mycket förmå äro edra fiender, och nu på förhand anfalla oss för att sedan angripa er, på det att vi ej af gemensamt hat mot dem måtte slå oss till hvarandra, och på det att de ej måtte gå miste om att förekomma oss i ett af tvenne, antingen att skada oss eller förstärka sig. Och gäller nu, att vara de första, vi att erbjuda, J att emottaga förbund, och heldre förekomma än förekommas i tillställningar.

XXXIV.

Men om de invända, att det är orätt att J tagen i ert skydd deras nybyggare, så må de veta, att hvarje nybygge, deräst det väl behandlas, ärar sin moderstad, men misshandladt blifver afvogt. Ty man utsänder nybyggare, icke för att blifva slafvar, utan för att njuta lika rättighet med de hemmavarande. Att Corinthierne gjort *oss* orätt är klart. Ty manade inför rätta om Epidamnus, hafva de heldre velat fullfölja sina påståenden med vapen än rättsgrunder. Och må detta deras förfarande mot oss deras fränder, lända er till varning, så att J hvarken låten locka er af fagert tal, eller hjelpa dem der de begära det rakt ut. Ty den